

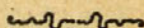
CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

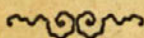
S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik reda manjših bratov sv. Frančiška.

Vsebina 3. zvezka.

Božje zapovedi. Druga zapoved	65.
Zv. Pavla Gambarara-Kosta, vdova 3. reda	72.
Šola in domača hiša. III. pogl. Dolžnosti starišev podpirati šolsko vzgojo	73.
S Kitajskega. Misijonska poročila p. Petra Baptista. IV. (Dalje)	78.
Sv. Bernardin Sijenski. 13. pogl. Bernardin in observantje	82.
Pobožnosti, ki so tretjerednikom posebno priljubljene in koristne	87.
Spomini na moje romanje v Sv. Deželo. 36. Čarigrad (Dalje)	89.
Priporočilo v molitev	93.
Zahvala za vslišano molitev	94.
Za kitajski misijon	95.
Molitev	95.
Dvojna ponižnost	95.
Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1907. Mesec marcij	96.

V GORICI
Narodna Tiskarna
1907.

Knjižne novosti.

Alfredo Trombetti, Professore ordinario nella Università di Bologna: *L'unità d'origine del linguaggio*. Bologna 1905.

Pisavec je posvetil to svojo knjigo: „A Graziadio Ascoli e Hugo Schuchardt con profonda devozione“. —

Ascoli! Pred nekaj tjedni so poročali časniki o smerti in pogrebu tega slavnega jezikoslovca, mnogoletnega profesorja na akademiji v Milanu, dobro znanega, vsaj po imenu, tudi v naši Gorici, kjer se po njem imenuje nekedanji ghetto: via Ascoli. Ascoli je bil namreč goričan judovskega rodu in s ponosom so ga nazvali goriški italijani največjega sinu svojega mesta. Nedavno je bilo brati, da hoče Gorica prav ta mesec obhajati posebno slovesnost v spomin tako znamenitega rojaka, in ima h tej slovesnosti priti tudi novi Mezzofanti, profesor Trombetti, zdaj brez dvojbe prvi primerjajoči jezikoslovec italijanski. Ta napoved mi je dala povod, da sem vzel v roke knjigo, ki jo je nedavno izdal učeni gospod; in ko sem jo začel brati, se mi je berž zazdelo, da bo prav storjeno, ako jo o tej priliki priporočim tudi slovenskim, ne le jezikoslovcem, temuč tudi bogoslovcem.

Kako se vprašanje, ki se v nji obdeluje, do živega dotika tudi bogoslovja, vidimo jasno iz dveh knjig, ki ste izešli pred več ko 40 leti. Ena je: „Die Sprachverwirrung zu Babel. Linguistisch-theologische Untersuchungen über Gen. XI. 1—9. Von Franz Kaulen. Mainz 1861“. Druga pa: „Anti-Kaulen oder Mythische Vorstellungen vom Ursprung der Völker und Sprachen. Von A. F. Pott“.

Kaulenovo delo je sad katoliškega verskega prepričanja, združenega z obširno izvedenostjo v primerjajočem jezikoslovju tistega časa. Kaulen uči po svetem pismu, da je v Babilonu iz enega edinega jezika, ki je bil do tedaj na zemlji, nastalo več jezikov, tako različnih mej sabo, da ljudje, ki so enega govorili, več niso razumeli drugega itd. To se je moglo zgoditi le po neposrednem dejanju božjem. Tako nastali prvotni jeziki so se potem po natornem potu nadalje razcepili v jezična plemena ali debela, obsegajoča očitno sorodne jezike, kaker so indoevropski, uraloaljtajski, kamitosemitski itd. Vender tistih prvotnih jezikov ni Bog na novo vstvaril, saj si je celo prvi človek po svetem pismu sam izmislil jezik; Bog je tedaj prvi in edini jezik ljudem le „zmešal“, to je, besedne korenine so, če tudi spremenjene, vender bistveno ostale iste v vseh tistih na novo nastalih jezikih, tako da sklepa Kaulen: „Die Ermittlung der Wurzeln... ist der einzige Weg, auf dem die Ureinheit aller Sprachen erwiesen werden kann“.

Kaj pa na to Pott? Brez dvojbe je bil on velik učenjak; njegova knjiga pobija Kaulena, da je strah! Vender ga, če nočemo popolnoma zavreči svetega pisma, ni pobila. Pottu je „bis jetzt das allein Glaubhafte, dass es einer, freilich der Zahl nach noch nicht bestimmbar Mehrheit von Ursprachen bedarf als Ausgangspunkten für die verschiedenen, unter sich schwerlich genealogisch vereinbaren

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

XXIV. tečaj.

V Gorici, 1907.

3. zvezek.

Božje zapovedi.

P. S. Z.

(Dalje).

Druga zapoved.

Pri razlaganju zapovedi: „Ne imenuj po nemarnem božjega imena“ je treba govoriti o svetosti in vzvišenosti imena Boga in svetih stvari, o češčenju, ki gre božjemu in drugim svetim imenom in o skrunjenju, s katerim se božja imena onečeščujejo, posebno v kletvi, s krivo prisego in s prelomljenjem obljube.

Božje ime pomeni ne samo ime Boga in treh božjih oseb, ampak tudi božje lastnosti, Marijo, svetnike, zakramente, svete obrede, besede sv. pisma, sv. mašo, sploh vse, kar se ozira na Boga in svete stvari. Zato je v tej zapovedi tudi prepovedano skruniti svete kraje, božje podobe itd.

Po nemarnem imenovati se pravi sveta imena izgovarjati brez potrebe, nepremišljeno, iz slabe navade, iz jeze, v kletvi, brez časti.

Mnogi imajo navado, da izgovarjajo sveta imena pri vsaki priložnosti brez vsake časti, pa se jim to komaj zdi grešno. Vem, da nepremišljeno izgovarjanje božjih imen navadno ni smertni greh, če se to ne godi iz jeze, ali zaničevanja, ali v preklinjevanju, ampak brez

pomisleka; ali če pomislimo, kako sveta in vzvišena so ta imena, vendar ne smemo imeti take slabe navade za nekaj, na kar se ni treba ozirati.

Bog je ljubezen in ljubi sam sebe neizmerno. Zato zahteva, da se mu daje dolžna čast. Koliker imenitniša je oseba, toliko slavnije je njeno ime, zakaj ime se nanaša na osebo. Če kedo nima v časti imena, tudi osebe, katera nosi tisto ime, ne spoštuje. Nečast, ki se godi imenu božjemu, se torej obrača naravnost na Boga. Zato on po pravici zahteva: „Ne imenuj po nemarnem božjega imena!

Bog je prvi, najmogočnjiši, najsvetejši, najlepši, najboljši, najpopolniši, zato je tudi njegovo ime prvo mej vsemi imeni in najvišje časti in največega spoštovanja vredno. Že Mojzes je občudoval božje veličanstvo in je osupnjen vskliknil: „Kedo je tebi enak mej mogočnimi, o Gospod, kedo je tebi enak, tako veličanstven v svetosti, ti strašni, vse slave vredni, čudodelni“¹⁾ Zato je zapovedal: „Ne imenuj po nemarnem imena Gospoda, svojega Boga, zakaj tisti ne bo brez kazni, kedor imenuje njegovo ime pri prazni reči.“²⁾ In v drugi knjigi piše: „Gospod ne bo štel za nedolžnega tistega, ki bo imenoval njegovo ime po nemarnem.“³⁾ Job je v najhujšem terpljenju poveličeval božje ime: „Ime Gospodovo bodi blagoslovljeno.“⁴⁾ David opeva v psaljmih prav pogosto to sveto ime: „Poveljučuj duša moja Gospoda in vse, kar je v meni, njegovo sveto ime.“⁵⁾ „Slavijo naj te narodi, o Bog, slavijo naj tvoje ime.“⁶⁾ Ko je Jezus učil moliti, je postavil na prvo mesto prošnjo: „Posvečeno bodi tvoje ime.“

Kedor ima tedaj navado, da pri vsaki reči imenuje božja imena, kaker: o moj Bog, Jezus Marija, sakrament itd., tisti naj pomisli, kako sveta so ta imena in naj svojo slabo navado opusti.

Izgovarjajmo božja imena z dolžnim spoštovanjem. Namen naj bo vedno Boga počastiti, ga klicati v potrebi na pomoč in ga vedno bolj ljubiti. Če v resnici božja imena ljubimo, jih bomo radi in spoštljivo izgovarjali, pogosto se o Bogu in svetih rečeh pogovarjali, povsod in vedno se razodevali prave kristijane in širili slavo božjega imena. Če je v sercu ljubezen, se bo kazala tudi na jeziku, če je serce prazno, bo prazno tudi naše govorjenje.

¹⁾ II. Mojz. 15. 11.

²⁾ V. Mojz. 5. 11.

³⁾ II. Moiz. 20. 7.

⁴⁾ Job. 1. 21.

⁵⁾ Ps. 102. 1.

⁶⁾ Ps. 66. 4.

Slovenci imajo navado, da se mej pridigo vselej, keder se izgovori ime Jezus, pripognejo s kolenom. To je lepa navada, a slabo bi bilo, ke bi častili božje ime le v cerkvi, zunaj nje bi ga pa lehkomišljeno izgovarjali.

Duhovnim osebam je ukazano, da se pri sv. maši in na koru poklonijo izgovarjaje sveta imena. Dobri kristijani skazujejo čast Bogu in svetnikom ko gredo mimo cerkve, križa in svetih podob. Učenjak Njuten (Newton) se je odkril, kedor je slišal imenovati božje ime. Pospnemajmo tudi mi take lepe zglede. Malo nas stane truda, pa si s tem lahko veliko zaslužimo.

Sveta imena se onečeščujejo z nemarnim, nepremišljenim, praznim izgovarjanjem. Še hujše se skrunijo s kletvijo.

Kaj naj zapišemo o kletvi? Najrajše ne bi ničesar, ker je tako gerda, da se nam vstavlja pero in ker je tako velika hudobija, in tolika neumnost, da človek zdrave pameti nikaker ne bi smel svojega jezika ž njo omadeževati. Ker pa ravno druga zapoved prepoveduje kletev, zato moramo o nji na tem mestu vendar nekaj spregovoriti.

Pred vsem opomnimo, da tako imenovanih „malih kletvic“, kakker so: spaka, šment, hudir in podobne besede ne bomo prištevali mej prave kletve, ako se pri takem izgovarjanju ne misli nič hudega. Tudi beseda „hudič“ sama na sebi ni kletev, ker je to navadno ime hudega duha. Toda s tem takih izrazov vendar ne odobrujemo, ampak priporočamo in želimo, naj se vsi kristijani takih neolikanih in nepotrebnih besed varujejo, saj pravi Jezus: „Povem vam pa, da bodo ljudje odgovor dajali na sodnji dan od vsake nepotrebne besede, ki pride iz njihovih ust.“¹⁾ Ako pa ima kedo take in enake besede za pravo kletev in ima namen na ta način kleti, potem se štejejo njemu res za kletev.

Kaj se pravi kleti? Kleti se pravi zaničljivo ali krivično govoriti proti Bogu, svetnikom in drugim božjim stvarem, ali po katekizmu: „Kleti se pravi z besedami sebi ali drugim stvarem želei kaj hudega; kar se velikokrat godi sè zlorabo svetih ali tudi hudobnih imen“.

Kedor tedaj, želeč sebi ali drugim kaj slabega, izgovarja sveta ali hudobna imena, je kriv kletve in greši proti drugi zapovedi. Tako se pogosto godi z besedo sakrament, hudič itd., ketere navadno preklinjevalci v jezi imenujejo iz hudega namena.

Kletev je prepovedana, zakaj Bogu smo dolžni največo čast; preklinjevalec pa zaničljivo in iz hudega namena božjim imenom jemlje to čast. Božja imena moramo posvečevati, preklinjevalec jih onečeščuje,

¹⁾ Mat. 12. 36.

ker jih kliče v izpolnjenje hudobne želje. On zahteva od dobrega in in usmiljenega Boga hudo, kar je Bogu nasprotno. Kletev je proti ljubezni do bližnjega. Bližnjemu moramo dobro, ne pa slabo želeti, tudi takrat, če nam on krivico dela.

Naj pomislijo tisti, ki preklinjajo, kakšno korist imajo od kletve. Ali bo vol ali konj bolj pameten, če ga preklinjaš? Ne! Ali bo polje bolj rodovitno, če je s preklinjevanjem obdeluješ? Tudi ne. Ali bodo otroci ali mož ali žena boljši, ako jih kolneš? Gotovo ne. Hudič ni še nikogar poboljšal, in kletev nobenega grešnika ni spreobrnila. Pač pa se pogosto vresničujejo nad preklinjevalci besede sv. pisma: „In je ljubil preklinjevanje, zato naj mu pride; in ni hotel blagoslova, zato naj bo daleč od njega.“¹⁾

Kaj naj torej store oni nesrečni ljudje, ki jim je kletev že prešla v navado? Navada je železna srajca in jo je težko odpraviti. Brez truda tudi preklinjevalec ne more odložiti svoje grešne navade. Toda nemogoče ni.

Pred vsem je treba terdne, odločne volje. Same želje te ne bodo rešile, ti moraš tudi hoteti. Odloči se torej takoj sedaj, pa prav za gotovo: Od sedaj nadalje ne bom več kletl.

Potem se priporoči Bogu, Devici Mariji, svojemu angelju varihu in svojemu kerstnemu patronu v goreči in ponižni molitvi.

Ta sklep in to prošnjo ponavljaj vsako jutro, dokler se ne boš popolnoma odvadil kleti.

Vsaki večer si izprašaj vest. Ako si bil tako nesrečen čez dan, da si v naglosti zaklel, skesaj se, naloži si sam kako majhino pokoro za tisto kletev in napravi iznova terdni sklep, da ne boš več kletl.

Za pokoro si lahko naložiš kak zdihljej, n. pr.: „Moj Jezus, usmiljenje!“ „Slava Očetu in Sinu in sv. Duhu“; bolj bogati si morejo naložiti miloščino, n. pr. za vsako kletev toliko in toliko za olje, ki naj gori doma pred sv. razpelom ali pred Marijino podobo. Sv. Leonard iz Porto Mavracija je sklenil za vsaki greh jezika napraviti z golim jezikom križ na tleh svoje izbice.

V začetku se boš včasih pre naglil in ti bo morebiti iz navade kaka kletev ušla. Pri tem ne obupaj. Hitro se na to priporoči božjemu vsmiljenju, ponovi kesanje in terdni sklep in videl boš, da čez nekaj tjednov ali mesecev ne boš več v žalostnem številu nesrečnih preklinjevalcev. — Serčnost, pa takoj na delo!

Posebna versta preklinjevanja, ki je mej vsemi grehi eden največjih, je **b o g o k l e t s t v o**.

¹⁾ Ps. 108. 18.

Bogokletstva naš slovenski narod do novejših časov ni poznal in tudi jezik nima izrazov za to hudobijo. V zadnjih letih potovanja in preseljevanja so pa nekateri delavci in obertniki prinesli iz tujih krajev, največ z Laškega, tuje bogokletne besede domov ter zasejali to hudo ljuljko tudi mej slovensko pšenico. Sovražni človek je to storil.

Po nauku bogoslovcev in cerkvenih učencov je bogokletstvo, naj se že obrača na Boga, na katero treh božjih oseb, na sv. hostijo, na križanega Zveličarja, ali na Marijo ali svetnike ali druge posvečene osebe, na sv. mašo, na spoved in pobožnost, izmej smertnih, grehov eden največih.

Bogokletstvo je doma v peklju, bogokletnik govori jezik hudobnih duhov in razodeva, kaker oni, sovraštvo do Boga, do Marije, svetnikov, sv. zakramentov itd. Zato pravi sv. Bernardin: „Kaker govori sv. Duh iz dobrih, tako govori iz bogokletnikov hudič.“ In v nekem oziru je bogokletnik še hujši ko zaverženi v peklju, zakaj ti preklinjajo ko na vekomaj zaverženi od Boga, človek na svetu, ki izgovarja bogokletne besede, je pa otrok božji, dedič nebes, in ta preklinja Boga, Bog pa še čaka v svojem neizmernem vsmiljenju. Preklinjevalec zaničuje Boga in je najnehvaležniši mej vsemi stvarmi. Osel pozna jasli svojega gospodarja, pes kaže hvaležnost, če mu veržeš kost, preklinjevalec, ki ga Bog z dobrotami obsiplje sleherni dan, pa se ne meni za to. Ali, da bi bil samo nehvaležen! On Boga naravnost napada. Vsegamogočnega zaničuje, Vsevednega zasmehuje. Pa se bodo tudi nad njim, če se o pravem času ne spreoberne in ne spokori, vresničile besede se pisma: „Tvoja usta te bodo pogubila in tvoje ustnice bodo govorile zoper tebe.“¹⁾ Bog bo izrekel nad preklinjevalci enkrat sodbo, katero je oznanil po preroku: „Smert pridi čez nje in živi naj se pogreznejo v pekel, ker so hudobije v njih hišah, v sredi med njimi.“²⁾ In sv. Pavel piše: „Preklinjevalci ne bodo dosegli božjega kraljestva.“)

Opomnjeno bodi še, da tudi državna postava, ki se ne nagiba ravno na pobožno stran, bogokletneže obsoja in določa za nje gotove kazni. Pa je tudi pravično. Če so stroge kazni za razžaljenje veličanstva cesarja, se mora še strožje kažnjevati razžaljenje najvišjega veličanstva Boga.

¹⁾ Job. 15. 6.

²⁾ Ps. 54. 16.

³⁾ 1. Kor. 6. 10.

Svet se hvali z napredkom in oliko. Kletev je pa največa neolikanst, najvišja nespamet. To velja splošno, posebno pa tistim, ki hočejo biti brezverci. Ako ne veruje v Boga, ako taji neumerjočnost duše in večnost, zametava pekel in hudobnega duha, ali ni največa neumost preklinjati, česer ne priznava? Ako pa veruje, je zopet grozna nespamet izgovarjati besede, od katerih bo treba Bogu odgovor dajati. Pameten človek se ne bo nikedar ponižal do preklinjevanja, ker je kletev za človeka nedostojna, za kristijana največa sramota in pregreha, za Boga pa neizmerno razžaljenje.

Neketeri hočejo svoje preklinjevanje opravičevati, češ da kolnejo iz navade, ne iz hudobije. Ta izgovor ne velja. Navada je slaba, kletev je greh, treba je torej slabo navado odpraviti. Slaba navada še le poveča greh, ker se ne trudiš, da bi se poboljšal. Kaj, ke bi prišel k tebi prijatelj in ti v šali dal par zaušnic? Ti bi molčal in poterpel za enkrat. Pa za malo časa na to, bi se zopet ljubeznivo k tebi obernal in ti priloži par krepkih, da bi ti kar znevelo po ušesih. Ti bi ga posvaril, da to ne gre; on bi se pa opravičeval: Ne zameri, saj te nisem udaril iz hudobije, ampak tako navado imam. — Ali boš ti zadovoljen s tako navado? Menda ne. In kako naj bo Bog zadovoljen s tvojo, ki preklinjaš? Navada te torej ne opraviči, ampak še hujše obsoja.

Ravno tako ne velja izgovor, da preklinjaš v jezi ali v pijanosti. Z grehom greha ne boš odpravil, to bi se reklo z beljcebubom izganjati hudiča. Jezo je treba berzdati, pijanosti se ne vdajati, vaditi se v krotkosti in zmernosti. Če ti je pa zmernost pretežka, zderži se popolnoma, samo da se odvadiš pijančevanja in preklinjevanja, ki se mu vdajaš v pijanosti.

Sv. Duh opominja: „Napravi svojim ustam vrata in ključavnico. Raztopi svoje zlato in srebro in si napravi iz njega tehtnico, na kateri boš tehtal svoje besede, in svojim ustam naredi ograjo. Varuj se, da te jezik ne verže v pogubo . . . , da ne bo tvoj padec neozdravljiv notri v smert“.¹⁾

Govoriti nam je še o prisegi in obljubi, ker se s pravo prisego in obljubo ime božje časti, s krivo prisego in nepremišljeno obljubo pa onečeščuje.

Prisegati se pravi Boga na pričo klicati, da govorimo resnico ali da nas je volja izpolniti obljubo.

Prisega je slovesna pred sodbo in javnim oblastmi. Tako prisegajo priče pred sodniki, vojak pred vojaško oblastjo, urednik pred svojimi itd. Lehko se pa priseže tudi zasebno za se ali pred drugimi,

¹⁾ Sir. 28, 28 in nasled.

kaker imajo neketeri navado reči: „tako gotovo, kaker je Bog v nebesih“, ali „naj se živ v zemljo pogreznem, če ni res tako“, „naj me strela vbije, ako ne govorim resnice“ itd.

Vprašanje je zdaj, k e d a j je prisega Bogu v čast, kedaj v žaljenje njegovega svetega imena.

Prava prisega, da se ž njo daje Bogu čast, mora biti:

1) resnična. Neresnica se ne sme nikedar v prisego poterditi, ker bi bila to kriva prisega, ki je velik smertni greh, kaker bomo potem omenili. Ravno tako se ne sme s prisego poterditi dvojljiva stvar. Prav gotov moraš biti, da je v resnici tako, kaker praviš, in ne drugači. Če pa dvojiš, ali je tako ali morebiti drugače, ne smeš priseči, ker bi se postavil v nevarnost, da bi krivo prisegel.

2) Priseči se sme le v p o t r e b i. Brez prave potrebe prisegati, ali priduševati se, kaker imajo mnogi navado, ne gre in je greh. Tvoja duša je božja podoba z Jezusovo kervijo odkupljena. Če prisegaš pri nji za vsako reč in sto in stokrat na dan, žališ Boga in sebi pogubljenje nakopavaš. Predragocena je duša, da bi jo zastavljaj za kake malenkosti.

3) Prisega bodi p r a v i č n a. Priseči smeš, če obetaš kaj storiti ali opustiti, in je prisega zares potrebna, le za dobro stvar, nikedar ne za greh ali hudobijo, n. pr. da se boš maščeval nad nasprotnikom, da pojdeš krast, da ne pojdeš k sv. maši ali spovedi ali k pridigi. Taka prisega bi bila velik greh in popolnoma neveljavna.

4) Če si kaj obljubil in obljubo z resnično, potrebno in pravično prisego poterdil, moraš prisego z v e s t o izpolniti. Smertno greši, kedor prisege ne derži; še hujše pa, ako že pred prisego ali ko priseza sklene, da ne izpolni svoje obljube.

K r i v a p r i s e g a je velik greh, ker tisti, ki krivo priseže, pokliče Boga za pričo laži. Bog pa ne more laži poterditi, ker je neskončno resničen, in tako se s krivo prisego zaničuje večna resničnost božja. S krivo prisego se zahteva od Boga, naj podpira goljufijo, kar je zopet proti neskončni zvestobi božji.

V mnogih škofijah je kriva prisega prideržan greh. Na Slovenskem je prideržan ta greh v nadškofiji goriški in v ljubljanski in lavantinski škofiji. Kako strogo kaznujejo krivo prisego državne postave, je splošno znano.

Ostane nam še spregovoriti na kratko o o b l j u b i.

Obljuba je dobro premišljena in prostovoljno Bogu dana beseda, kaj dobrega storiti.

Obljuba ni samo sklep. Ako samo sklenemo, lahko ta sklep spremenimo po svoji volji, ako pa kedo kaj obljubi, ne more obljube svojevoljno spreminjati, ampak jo je dolžan izpolniti.

Obljuba mora biti preiščljena in prostovoljna. Neprejšljena obljuba ne bi bila pametna in prisiljena je neveljavna. Zato naj vsaki dobro premisli, preden se z obljubo zaveže; posebno je treba paziti, ako hočeš za celi čas svojega življenja obljubo storiti n. pr. obljubiti vedno devištvo. V takih slučajih se prej posvetuj se svojim duhovnim vodnikom.

Kedor obljube noče izpolniti, greši, in sicer smertno, ako je stvar važna ali velike vrednosti, ali če se je zavezal pod smertnim grehom; drugače je mali greh.

Kaj grešnega obljubiti se ne sme, sme se samo kaj dobrega in kar je mogoče.

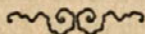
Z obljubo se daje Bogu čast, ker se mu daruje nekaj od svojega in podverže svojo voljo in prostost. Sebi pa z obljubo koristiš, ker si množiš dobra dela in zasluženje.

Pred nekaj leti je prišla bogata in mlada žena vpisat se v tretji red. Na vprašanje, zakaj hoče vstopiti v ta spokorni red, odgovori: „Zato, ker se hočem prisiliti, da bom več molila. Saj sicer tudi molim, pa kolikokrat opustim ali skrajšam molitve! V tretjem redu bom pa prisiljena, da bom morala opravljati molitve“.

Tako silo si storiti je dobro, saj se čednost ravno s trudom pridobi, kaker pravi Tomaž Kempčan: „Koliker si kedo sile dela, toliko napreduje“.

Častimo sveta imena se spoštljivim izrekovanjem, kličimo jih v sili in skušnjavah na pomoč, nikedar jih pa ne gerdimo z nemarnim govorjenjem ali celo s kletvijo. V sili in potrebi smeš priseči na Gospodovo ime za pravo stvar, kriva prisega je pa velik greh. In keder si Bogu kaj obljubil, izpolni. Bolje je, ne obljubiti, kaker pa obljube ne izpolniti.

(Dalje prih.)

Zv. Pavla Gámbara - Kosta, vdova 3. reda.¹⁾

Zv. Pavla Gambara je bila rojena v Brešiji na Lombardskem Ljubila je samoto, kjer je molila in duhovne knjige prebirala. Zoper

¹⁾ Po L' Aurecla Serafica, Tom. I.

njeno voljo so jo stariši omožili z grofom Alojzijem Kosta. Mlada in neizkušena je začela posnemati svojega posvetnega in ničemernemu veselju vdanega moža. Gotovo bi bila zašla na pot pogubljenja, ke bi ji Bog ne bil poslal dobrega spovednika, zveličanega Angelja iz Kavase, gorečega in učenega frančiškana. Po njegovem modrem vodstvu je stopila v tretji red sv. Frančiška in začela pobožno živeti ter dobra dela vsmiljenja opravljati.

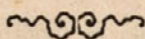
Tako življenje pa ni bilo po volji njenemu posvetnemu možu; začel jo je zasmehovati in zaničevati celo pred posli, ki so ž njo po gospodarjevem zgledu gerdo ravnali. To ravnanje je ponižno grofinjo zelo bolelo; molče je terpela in varovala se, da je ni nevolja ali jeza premagala. Na ostre besede in zasramovanje je vselej le krotko odgovarjala; svojih križev ni tožila prijateljicam, temveč samo svojemu spovedniku in Jezusu, keterega je goreče prosila, da naj spreoberne njene zaničevavce; zlasti pa je molila za svojega moža. In vslišana je bila; njen mož je zapustil razuzdano življenje in se resnično spreobernal. Dovolil ji je potem, da je smela opravljati svoje pobožnosti, očitno nositi obleko tretjega reda in vbozim pomagati, kaker je hotela.

Po moževi smerti je živela samo za Boga in za vboge. Premišljevala je rada Kristusovo terpljenje in smert ter se vadila v kerščanskih čednostih, zlasti je rada pomagala vbozim in bolnikom. Polna dobrih del in zasluženja za nebesa je v Gospodu vmerla 14. januarja leta 1505. Bog je svojo zvesto služabnico z mnogimi čudeži poveličal. Papež Gregor XVI. je poterdil njeno nepretergano češčenje ter dovolil, da se v frančiškanskih cerkvah obhaja njen praznik 29. marcija. Njeno truplo je pokopano v Benasku v Italiji v ondotni frančiškanski cerkvi.

„Vsi, kateri hočejo pobožno živeti v Kristusu Jezusu, bodo preganjanje terpeli.“ (2. Tim. 3, 12). Te besede sv. Pavla aposteljna so se spolnjevale tudi nad zv. Pavlo. Pa tudi tebi, dragi bravec, ne bo zmiraj sonce mirno in toplo sijalo, ako boš vedno spolnjeval božje in cerkvene zapovedi ter natančno živel po svetem vodilu. Prišel bo čas, da te bodo tvoji domači, tvoji prijateli, ali tudi drugi zavoljo tvojih pobožnosti ali tvojega tretjega reda zaničevali in zasmehovali. Ako želiš v zaničevanju in preganjanju vender v miru živeti, se ravnaj po zv. Pavli.

Kroti nevoljo in ne daj se premagati jezi. Iz ljubezni do križanega Jezusa ne pripoveduj drugim, kako s teboj ravnajo. Potožiti se smeš Jezusu po svetem obhajilu in svojemu spovedniku, ki te bo poučil, kako ravnaj sè svojimi zaničevavci. Poterpežljivo prenašaj zaničevanje in glej, da ne boš sam drugih jezil ali dražil. Na ostro ali zaničljivo

besedo vselej krotko odgovori; ako čutiš v sebi nevoljo, molči, dokler se ti nevolja ne poleže, drugači boš več hudega ko dobrega napravil. Ako boš res ponižen, ne boš dal drugim povoda, da bi se zavoljo tebe jezili ali te zaničevali. Tako boš ohranil mir in edinost, doma, v tretjem redu in mej drugimi. Večkrat se spominjaj Kristusovih besed: „Blager krotkim, ker oni bodo zemljo posedli“. Mat. 5, 4.

Šola in domača hiša

P. A. M.

III. Poglavlje.

Dolžnost starišev, podpirati šoljsko vzgojo.

Zadnjič smo videli, kako morejo in kako so dolžni stariši podpirati šoljski poduk. Vender poduk ni edina in tudi ne najiminitiša delavnost šole zlasti ljudske šole; dolžnost šole ni le poduk, to je, duha učencev z vednostmi obogatiti, temuč tudi učence vzgojevati. Kaj pa je vzgoja? Besedo vzgoja lahko vzamemo v širjem in ožjem pomenu. V širjem pomenu je vzgoja, razvoj človeških zmožnosti sploh. Človeške zmožnosti pa lahko razdelimo v tri verste: zmožnosti duha, serca in telesa. Zato tudi vzgojo sploh lahko razdelimo v tri verste: vzgoja duha, vzgoja serca in telesna vzgoja. O vzgoji duha smo slišali vže pri šoljskem poduku; o telesni vzgoji ne mislimo tukaj govoriti, ker se šola le malo s tem peča. Ostane tedaj le vzgoja serca. To je namreč tista vzgoja, na katero mislimo, keder govorimo o šoljski vzgoji; to je vzgoja v ožjem in pravem pomenu in o tej tukaj govorimo. Ta vzgoja je torej ublaženje serca in obstoji v tem, da razvijemo od Boga po natori in kerstni milosti v serce zasajene čednosti in zatiramo tem nasprotna, grešna nagnjenja.

Vsi kerščanski vzgojitelji priznavajo in ni toraj treba še posebej dokazavati, da mora biti šola vzgojevavnica. Dolžnost šole je, da po svojih močeh dela na to, da bodo učenci sposobni, izveršiti ono nalogo, katero jim kot udom nalaga cerkvena in posvetna družba za čas in večnost. Brez dvojbe pa je zato neobhodno potreba, oplemeniti, oblažiti serce.

Tukaj imamo toraj dokazati, kako je na eni strani šola poklicana in vsposobljena, otroka navajati k čednosti, na drugi strani pa, kako so stariši dolžni podpirati to šoljsko vzgojo. Ker je pa to slednje za

nas glavna reč, hočemo iz velikega števila čednosti, ketere mora ravno šola gojiti, izbrati le tiste, pri katerih je zelo želeti ali celo potrebno, da stariši šolo podpirajo.

Najiminitniša mej temi čednostmi, tako rekoč cilj in korenina vse nravne oblažitve, za katero mora šola pri otrocih skrbeti, je strah božji. Pod to besedo umemo tukaj zapopadek vseh onih čednosti, ki se neposredno nanašajo na Boga. Pred vsem živa vera v Boga, v njegove neskončne popolnosti, v njegovo razodenje in njegova dela; spoštovanje njegovega božjega veličastva in strah pred njegovo ostro pravičnostjo; nadalje odkritoserčna pobožnost, ki obstoji v tem, da človek goréče Bogu služi, da se njegov sluh rad peča z božjimi rečmi, da Boga, kot svojega največega dobrotnika priserčno ljubi. Ali pa more in ali je dolžna šola ta strah božji v sercu otroka gojiti? Gotovo. Pred vsem je to najvažniša naloga kerščanskega poduka v katekizmu in sv. zgodbah; ta ni samo zato, da se otrok poduči o čeznatornem razodenju, temuč resnice in zgodbe razodenja naj bi vplivale na serce otroka in s pomočjo notranje milosti božje naj bi se nežna in sprejemljiva duša otroška za Boga pridobila. Pogubna zmota bi pa bila misliti, da je samo kerščanski nauk za to, da se goji strah božji, drugi šoljski predmeti naj pa služijo le za posvetne namene. Tudi pri drugih šoljskih predmetih je dostikrat prilike dovolj govoriti o Bogu in božjih rečeh in ti predmeti bodo le tedaj dosegli namen ljudske šole, ako je predavanje učiteljevo prevzeto od vérsko nravnega duha. Taki predmeti so: Zgodovina, zemljepis, prirodoznanstvo in posebno razna berila. Pri vseh teh predmetih se najde najlepša priložnost, opozoriti na božjo modrost, dobrotljivost, vsemogočnost in pravičnost, ki odseva iz njegovih del. Ako učitelj vse to lepo predava, ima stem najboljše sredstvo napolniti otroku serce sè spoštovanjem in ljubeznijo do Boga.

Popolnoma pa bô šola ta cilj le tedaj dosegla, ako vi, kerščanski stariši k temu pripomorete. Ta vaša pomoč obstoji najprej v tem, da vi pri vzgoji svojih otrok vzamete za podlago strah božji, da ne le svoje otroke k temu priganjate temuč jim tudi z besedo in zgledom kot bogaboječi kristjani svetite. Eden najboljših pripomočkov, s katerim šola vzbuja pri otrocih strah božji, je gotovo služba božja. Vi kerščanski stariši morate skrbeti, da se bodo otroci pridno in radi vdeleževali službe božje in vsako nemarnost in opuščanje morate ostro kaznovati. Pred vsem jim morate v tej zadevi sami dajati lep zgled. Ker besede mičejo, zgledi pa vlečejo.

Druga čednost, katero šola pri otrocih zbuja, je pokorščina. Kerščanski stariši, dobro veste, kolikega pomena je ta čednost. Ko izročite otroka šoli, postane otrok podložen svojemu učitelju in ga more slušati v vseh rečeh, ki spadajo k šoljski vzgoji. Sè svojo veljavo in tudi s kaznimi more učitelj svoje učence h pokorščini prisiliti in vsakdanje šoljsko življenje mu daje dosti priložnosti učence h pokorščini navajati. Vi kerščanski stariši ste pa dolžni, šolo v tej zadevi podpirati. Kako boste to storili? Na dva načina. Pred vsem morate pri svojih otrocih vže prav zgodaj zatirati tista huda nagnjenja serca, ki so pokorščini nasprotna in ta so: svojeglavnost pri deklicah in kljubovanje pri dečkih. Učite svoje otroke, da ne bodo le zvesto in natančno slušali, temuč tudi grajo in kazen poterpežljivo sprejemali. Svojeglavnost in vpornost ste dve veliki napaki, ki ne zavirate le vso vašo skerb za dobro vzgojo, temuč ste tudi zelo škodljivi za časno in večno srečo vaših otrok. Nadalje, ako je učitelj vašega otroka zarad slabega obnašanja ali lenobe grajal ali kaznoval, nikar ne obsojajte njegovega ravnanje; grajajte in posvarite raje otroka in zažugajte mu, da bo prihodnjič kazni v šoli sledila še ostra kazen doma. Naj vas nikar ne zapelje slepa in nevrejena ljubezen do otrok, ali tudi navadne otroške solze, da bi jih imeli za nedolžne, kazen učiteljevo pa za krivično; bodite terdno prepričani, da duhovniki in učitelji vaše otroke odkritoserčno ljubijo. Saj je ravno kazen dokaz te ljubezni; zakaj učitelj otroka le zarad tega kaznuje, da bi ga poboljšal in ga vzgojil za dobrega človeka in kristjana.

Tretja versta čednosti, h katerim šola spodbuja, ste dve, ki se nanašate na osebo učenca in na njegove reči, namreč: ljubezen do reda in snažnost. Šola si mora prizadevati, da se otrok privadi natančnega reda. Otroek se mora privaditi redu pri svojih opravilih. Lepo se zato versti delo in počitek, en predmet za drugim. Otroek se mora privaditi na red pri svojih šoljskih potrebščinah. On sme vzeti v roko le to, kar ravno potrebuje; potem mora to zopet spraviti na določeno mesto. Povsod se mu mora kazati lep red, v šoljski izbi in v vsem šoljskem življenju.

Da otroke privadite tej redoljubnosti, je pa tudi vaša dolžnost, kerščanski stariši. Točnost, natančnost, red mora otrok ljubiti. Točno mora otrok vstati, točno ob določenem času iti spat; točno ob gotovi uri mora iti v cerkev in v šolo, točno se mora verniti domov in ne potepati se po ulicah; točno se mora pripravljati za šolo, zdelovati svoje naloge, knjige in druge šoljske potrebščine v redu imeti.

Sè skerbjo in veseljem za lepi red je v tesni zvezi snažnost. Tudi za to skerbi šola pri učencih. Zakaj dolžnost šole je zbudati v duši otroka smisel in čut za lepoto. Snažnost pa je pogoj in znamenje lepote; zakaj vse, kar ni snažno ni lepo, ne samo na duši, temuč tudi na telesu.

Zato učitelj šolarje priganja, da so snažni sami, da imajo snažne svoje šolske reči in da skerbe za snažnost v šoli. Glavna naloga v tej zadevi pa je skerb starišev. Vi morate skerbeti, da je otrok umit, snažen po telesu, snažen na obleki, da ima snažne svoje knjige, zvezke in druge reči, preden gre v šolo. Kaj naj si mislimo o materi, ketere otrok pride v šolo ves razkuštran, vmazan, neumit, raztergan, z razterganimi knjigami, razbito tablico?

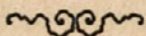
Kako more dobro vzgojen in snažnosti vajejen otrok s takim vma-zancem skupaj v eni klopi sedeti? Zato vadite otroke v snažnosti; sè vso strogostjo pazite, da bodo vaši dečki in deklice snažne, ne le na duši, temuč koliker mogoče tudi na telesu. Posebno pri deklicah je velikega pomena, da jim zbudate čut lepote in snažnost; paziti morate na to pa tudi pri dečkih, keteri so glede snažnosti veliko bolj zanikerni kot deklice. Taka vstrajna skerb in vedno opominjevanje k snažnosti telesa jih bo priganjalo, da bodo čisto ohranili tudi dušo.

Ko je otrok izročen v šolo, stopi v razmerje ne le z duhovnimi in svetnimi učitelji, temuč tudi sè svojimi součenci. On dobiva poduk ne posebej sam za se, temuč v družbi s tovariši, ki čeravno različni po nadarjenosti in družini, imajo vendar eden in isti cilj pred očmi. Ako hočemo, da bodo ti mnogi in različni otroci veči del dneva skupaj občevali, se morajo ti otroci pri tem mejsebojnem občevanju navaditi raznih čednosti. Ljubiti se morajo s kerščansko ljubeznijo, ne smejo se sovražiti, ne eden drugemu zavidati. Obnašati se morajo lepo in olikano. Varovati se morajo v besedah in vsem obnašanju surovosti in nenravnosti, sploh vsake pohujšljivosti. Šola toraj daje prilike dovolj, da se otroci navadijo lepega obnašanja in družabnih čednosti.

Dolžnost vaša, kerščanski stariši, pa je, da šolo podpirate in skerbite, da vaši otroci ne bodo drugim v spotiko in pohujšanje. Gojite pri svojih otrocih miroljubnost, pazite, da bodo bratci in sestrice lepo mej saboj živeli v krotkosti in zastopnosti; skerbite, da se bodo pri mizi, pri oblačenju in slačenju, v govorjenju in obnašanju dostojno obnašali; pred vsem pa glejte, da bodo otroci sramežljivi. Nedolžnost serca je največa lepota vašega otroka, ki se ne da primerjati z nobenim zakladom sveta.

Glejte ! kerščanski stariši, to so nekatere čednosti, ketere mora šola gojiti : na ta način se v šoli oblaži in požlahtni serce vaših otrok ; to je polje, na katerem morate duhovnike in svetne učitelje podpirati v njih delavnosti. Vaša vzgoja otrok mora bili tesno združena sè šoljsko vzgojo ; da pa boste mogli bolj vspešno svoje dolžnosti zverševati, morate včasih učitelje poprašati, kako se vaši otroci obnašajo in kako se uče. Tako boste vedno dobro podučeni, kako je z vašimi otroci in naučili se boste marisikaj za njih dobro vzgojo. Vedno in povsod pokažite in vaši otroci naj dobro vedo, da ste glede njih vzgoje sè šolo enih misli : ne dajajte potuhe otrokom in nikedar ne delajte proti šoli. Čednosti, o katerih smo govorili, tirjajo od otroka vedno zatajevanje. In to po pravici.

Saj je zatajevanje kvas kerščanske vere. Zveličar je rekel : „Kedor hoče moj učenec biti, naj zataji samega sebe“. Ako tedaj hočete napraviti iz svojih otrok dobre kristjane, ako hočete nad njimi veselje imeti, vadite jih od prve mladosti zatirati samoljubje in neurejena nagnenja serca. Zakaj, kar se človek v mladosti nauči, bo znal tudi v starosti. Zato govori tudi sv. pismo : „Dobro je za človeka, da od mladosti nosi svoj jarm“.

S Kitajskega.

Misijonska sporočila iz pisem p. Petra Baptista Turka.
IV.

(Dalje).

Gotovo že komaj čakate, da bi se skoraj posloвила od vas zima, in pomlad odela naturo se svojim pisanim ogrinjalom. Je že tako. Lepa je snežna, deviška odeja, ki pod njo počiva vtrujena zemlja, toda gdo se ne razveseli, ko zagleda prve cvetlice, ki poganjajo iz otajanih tal ? Gdo se ne raduje, ko začno trobentice trobiti in zvončki zvoniti snegu v slovo ? Tudi jaz sem postál in z vidnim veseljem opazoval naše znanivke pomladi, vijolice. Poglejmo malo natančneje našo naturo !

Ker je tukajšne podnebje bolj milo, ko pri vas, se nam je tudi pomlad prej oglasila. Ali tako lepa ni ! Manjka onega bogatega cvetličnega krasu, s katerim se pri vas natura nakiti v maju in ga ohrani do jeseni. Menda je vzrok peščena zemlja, v kateri ne more lahko vspevati kaka nežna cvetlica. Pa če bi tudi prišla na dan, bi ne mogla dolgo živeti. Dolgotrajna suša, ki je kaj pogosta in vroči sončni žarki,

bi jo kmału končali. Da bi jih gdo sam gojil na vertu, to mu ne pade v glavo. Za kaj tacega, kar je samo za oči in za nos, se priprosti Kitajec ne briga. Kake sončnice še opaziš ob hišah, pa bi še teh ne bilo, ke bi ne zobali radi njih semena. Čudno to, da se tako malo zajemajo za cvetlice, ko imajo drugače jako radi mnogoličnost barev. Njih obleka je kričeča in vsa pretkana z rožami. Kaker živi cvetličnjaki hodijo okrog.

Drugo, kar pogrešam pri našem ljudstvu, so cveteči sadni verti. Pri vas skoro ni najti kmetiške hiše brez večjega ali manjšega sadnega verta; tu je do zdaj še nisem videl, ki bi ga imela. Niti posameznih dreves ni najti. Edino na našem vertu jih je bilo nekaj, pa so se posušila, ko je bila postaja požgana. Ostala je le ena breskev, ki je vsako leto bogato obložena. Toda predno so zrele, že ni nobene več. Znamenje, da je sadje prav dobro tudi za kitajske zobe. Koliko bi ga lahko pridelali! Kaker slišim, drugje prav dobro vspeva razno južno sadje: fige, pomaranče, dateljni. Tudi tu bi se obneslo, da bi se le malo potrudili. Vprašal sem nekega moža, zakaj svojega verta raje ne zasadi sè sadnim drevjem, mesto z divjim. Odgovoril mi je, da ni mogoče dobiti drevesec. Prazen izgovor! Največ je tega vzrok prevelika sebičnost. O čimer je gdo prepričan, da bo njemu samemu v korist, za to se še potruđi. Ako pa vidi, da bodo večinoma drugi vživali sad njegovega truda, četudi lastni potomki, za kaj tacega nima veselja. Čajeve germe je videti povsod, ker bi kitajec brez njih moral od žeje vmreti. In še neko drugo košato drevo je videti pred hišami. Pervič, da zaderžuje žgoče žarke poletnega sonca; drugič zato, ker se pride-luje iz njegovega semena neko olje za svečavo. Za to dvojno korist se torej že plača vzgajati taka drevesa. Na vsak način jih bo treba malo poučiti o vertnarstvu in sadjarstvu.

Lep je pri vas spomlad pogled na gozde. Popki se od dne do dne bolj razpihavajo v nežno perje. Vedno menj se vidijo drevesna rebra. Vejevje, po katerem so prej prezebale sestradane vrane, oživi; ptički skakljajo mej njim in drobijo svoje pesnice. Po vsem tem se jaz za-stonj oziram. Kraj je res ubog na gozdih. Tu in tam je kak borov gozdiček, če sploh zasluži to ime. Prav za prav je le skupina mlajev. Vse je namreč do veršička obsekano. Na ta način si ljudje pripravljajo derva, ne da bi jim bilo treba izsekavati drevesa; drugače bi v nekaj letih ne imeli ne tega ne onega. Seve da tu ne more vladat ono mirno in vender tako živahno življenje, kaker je v vaših senčnih gozdih. Vrabcí, gerlice in še nekaj drugih ptičkov leta od verha do verha, to je vse.

Najbolj zadovolji človeka pogled na kitajsko polje. Takoj mora priznati: Če družega ne, poljedelci so Kitajci. Res glede tega ne more nihče ljudstva dolžiti lenobe, posebno v tem kraju ne. Svet je bil večinoma gričast; toda počasi so ga popolnoma zravnali v lepe, prostrane njive, na katerih zdaj bujno raste razno žito, pred vsem seveda narodno, riž. Pa tudi višjih hribov niso pustili brezkoristnemu germičevju. Okrog in okrog so skopali njivice, eno nad drugo, da so hribi videti kaker stopnjice. Spodnje so navadno za riž. Ta rastlina potrebuje mnogo vlage, da vspeva, nič ne de, če je tudi popolnoma pod vodo. Ker pa te včasih zelo primankuje, imajo poleg njiv velike umetne jarke kamer love vodo ob deževju, za dneve suše, da morejo poplaviti riževo polje. Žita ne spravljajo tako v zemljo, ko pri vas. Seme trosijo v pognojene jamice, kaker na Kranjskem fižol. Zato so kitajske njive sestavljene iz samih šopov, ketere okopujejo in čistijo od plevela, kaker repo. Če je tudi dru je ta navada, mi ni znano. Ta čas je že vse lepo zeleno in razraščeno.

Vernimo se h misjonski postaji! Delavce imamo. Že dalj časa smo se pripravljali h zidanju prepotrebne katekumenata za ženske, kjer se bodo pripravljale za sv. kerst. V jeseni smo se vender lotili, toda zima nas je odgnala. Zdaj, ko so se začeli lepši dnevi, zopet nadaljujemo. Stavbena dela so združena s težavami. Pred vsem manjka potrebnega lesa. Priplaviti ga moramo iz mesta Čicov, ki je šestdeset kilometrov oddaljeno. Potem ga je treba še poldrugo uro po suhem spravljati do nas. Pa kako! Ker ni nikakih voznih potov, znesejo vse na ramenih. In ne posameznih kosov, ampak cela debla, od deset do petnajst metrov dolga in na debelejšem koncu od petnajst do dvajset centimetrov v premeru. Tako dolgo reč spravljati po krivih kozjih stazah, res ni šala. Ali se jim mora mastno plačati, bo gdo rekel, pa tudi zaslužijo! Gotovo zaslužijo in tudi vzeli bi, koliker bi jim gdo dal; toda v resnici je plača zelo majhina, premajhina za tako delo. Določi se po debelosti debel, ne glede na to, koliko mož je ketero prineslo. Dozdaj je nanesenih oseminsedemdeset, pa smo izplačali le osemnajst kron. Pri teh ljudeh torej ni nevarnosti, da bi obogateli.

Ta les so takoj dobili v roke tesarji in mizarji. Ker tukaj ni vodnih žag, še menj parnih, morajo vse sami z rokami razžagati, kar je zelo zamudno in težavno, ter primeroma največ stane. Vsa čast jim glede spretnosti, čeravno so pagani; kristjanov nismo mogli dobiti. Ako bi videli naš altar, ki so ga izdelali s čisto navadnim orodjem, bi se čudili. Sploh so videti jako razumni. Da jim le dopovem, kako bi

rad, pa mi povoljno naredi. Škoda za te ljudi, da nimajo prilike višje se izobraziti v svoje stroki.

Zidarji se ne ločijo od vaših. Temelj postavijo navadno iz kamenja. Sledi par verst žgane opeke in se nadaljuje z nežgano. Tako pri ubogih! Ta nežgana opeka ni drugega, ko na soncu posušeno blato. Kljub temu je terpežna in kar je glavno, poceni. Za dva vinarja se dobi tri kose, mejtem ko stane en kos žgane štiri vinarje. Mi rabimo ono cenejšo.

Kako je pri nas, kedar so delavci pri hiši? Eden jih mora vedno nadzorovati, drugače malo naredi. Če ni nobenega zraven, si natlačijo svoje pipe in zložno pušijo. Pravijo, da se rado tudi kaj njih perstov prime. Seveda velja to le o paganih, katerim še niso znane Mojzesove table, njih bogovi so pa v tem prijenjiljivi. Jestni morajo imeti trikrat na dan in enkrat malo kitajskega žganja, kuhanega iz riža, ki pa nima dosti vpijanljive moči v sebi. Zoperna pijača je že za nos, vendar jim gladko teče. Glede vina so naši Kitajci čisto podobni Noetu, ko še ni poznal njegove moči. Marisketeri je tudi ne bo. Veliko jih je že starih, pa še niso okusili vina. Kako to? Še nisem nikjer videl vinske terte, niti ob hišah. Gdor bi hotel imeti vino, ga mora naročiti v glavnem mestu Hankovu, kamer pride iz družih krajev. Da ne more biti ceno, se razume¹⁾. Iz tega pa še ne smete sklepati, da so naši ljudje posebni prijatelji vode. Nihče je ne pije take, kakeršna je. Mora biti zevreta in par čajevih listov v njej prekuhanih, drugače je nezdrava. Potem se lahko shladi, pa jo imajo raje, če je gorka. Z njo si preganjajo pozimi mráz, po leti vročino, oziroma žejo, ki jo vročina dela. Kajne, zopet nekaj čudnega? Z gorko vodo si gasiti žejo v poletni vročini! Tudi jaz nisem mogel verjeti. Pozneje sem iz lastne skušnje spoznal, da je to prav pametno; pomaga! Ta pijača mora biti vedno pripravljena, če so delavci pri hiši.

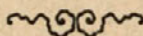
Glede dnevne plače se ravnamo po krajevni navadi. Eni so raje ob svoji hrani, drugi jo imajo pri nas. Rokodelci, ki imajo svojo hrano, dobe zdaj, ko je dan še kratek 120 sapek (36 v) in kot pri boljšek 4 sapeke (1 v) za tobak. Navadni delavci potegnejo 90 sapek (pribl. 29 v) in tri sapeke za tobak. Poleti se vsem za par sapek

¹⁾ Na Kitajskem se je vino pridelovalo že 2000 let pred Kristusom; v 5. stoletju pred Kristusom pa se je popolnoma odpravilo. (Krauss, Der Kampf gegen die Verbrechenursachen. str. 163. opazka na koncu). Ali ni pomanjkanje vina in vinske terte v tem oddaljenem in težko dostopnem obširnem cesarstvu tudi eden izmed zadržkov, ki so na poti razširjanju kersčanstva? Zlasti v stariših časih je moralo biti silno težko za misijonarje oskerbeti si potrebno mašno vino.

zviša. Ako imajo živež pri delodavcu, zaslužijo rokodelci po 40 sapek (do 12 v), navadni delavci po 30 (8 v). Kaker videte, so pri nas še tisti srečni časi, ko bolj z vinarji plačujemo, ko s kronami. Kljub tej neznatni plači nikomer na misel ne pride, da bi kak delavski štrajk vzdignil. Ko bi ti vedeli, kako se njih tovariši na zapadu krepko bore za svoje pravice in žepe, bi morebiti tudi mej njimi zevrelo. Za zdaj se tega še ni bati.

Spomladi začne misijonar svoja misijonska pota. Poiskati mora svoje ovčice, ki jih morda celo leto ni videl in one ne njega. Mariskaj veselega in mariskaj žalostnega vidi, sliši, doživi. Eni postanejo mlačni, treba jih je poživiti. Drugi so kakega malička nazaj vtihotapili v svoje hiše, ki mora iti takoj v ogenj. Tu so zopet prepiri mej pagani in kristjani. Stvar se mora natančno preiskati, da se predloži mandarinu, če se ne da mirno rešiti. Kje drugje je lepo življenje kristjanov tako vplivalo na paganske sosede, da so pripravljene sprejeti Kristusovo vero. Te je treba poterditi v njih nameri in milosti pomagati do zmage. S teh potov se pa ni mogoče vsaki dan domov vračati, predaleč je. Zato imamo vedno vso pripravo seboj, da lahko mašujemo kjerkoli. Prenočišče dobimo pri kaki kerščanski družini. Ob takih prilikah nam je mogoče bliže spoznati njih življenje. Nekaj vidimo, drugo poizvemo, posebno, kar se tiče paganov. Natančneje spoznavanje ljudstva veliko pomaga pri misijonskem delu. Misijonar ve vbrati pravo struno. Kedar bom te širokoličneže skozi in skori spoznal, vam bom predstavil o njih celotno sliko, sè sončnimi in senčnimi potezami.

(Dalje prih.)

Sv. Bernardin Sijenski.

P. B. M.

13. Poglavlje.

Bernardin in observantje.

P. Ristori je neki rekel v tistem slovesnem trenutku, ko je podal našemu svetniku redovno obleko, vsem okoli stoječim mej drugim te-le preroške besede: „Pridružil se je nam denes bojevit ter večč vojak, ki bo mnogo pridelka spravil v Gospodovo žitnico, in bo na našem redu v čast in kras“. (Opera Omnia, T. 1. pag. 11.)
— V tem poglavju govorimo torej o Bernardinu ko redovniku!

Kako resnobno je Bernardin preiskoval svoj poklic, preden se je končno odločil za vstop v frančiškanski red, o tem je bilo že povedano. In vender bi mogli terditi, da je že od mladih let za ta red bil bolj zavzet kakor za kateri drugi. Misliti je treba na priljubljenost sv. Frančiška in njegovih duhovnih sinov pri sijenčanih v tisti dobi.

V Sijeni je bilo še v živem spominu, da je sv. Frančišek to mesto trikrat počastil sè svojim obiskom. Pervikrat je bilo l. 1212. Nekega dne je potoval z bratom Masejem, in ko sta prišla na kraj, kjer se križajo ceste v Florencijo, Sijeno in Areco, vpraša spremljevalec: „Oče, katero pot bova šla?“ Frančišek odgovori: „Tisto, katero nama Bog odloči“. — „Pa kako bova voljo božjo spoznala?“ — „Po znamenju, keterega ti bom dal jaz“. — In tedaj je zapovedal Frančišek spremljevalcu v okroglico se vertiti, kakor delajo otroci v igri dokler se ne utruji. Masej je res tako storil in ko se je vstavil, je bil obrnjen proti Sijeni. „Bova šla torej v Sijeno“, pravi Frančišek. In kakor od Boga poslan je svetnik dobro došel v to mesto, ker se je bil tam prav takrat strankarski boj, in njemu se je posrečilo pomiriti že kervave nasprotnike. Ljudstvo sijensko ga je z veseljem sprejemalo.

Ker ni hotel, da bi se nad njim zgledovali, se svetnik pervikrat ni dolgo mudil v Sijeni. Pri svojem odhodu (pripoveduje legenda) pa je zunaj „Ovčjih vrat“ na nekoliko vzvišeni ravnici, „Ravačanu“ imenovani, zasadil svojo potno palico v zemljo in s tem zaznamoval prostor, kjer se ima vstanoviti prihodni samostan. In zgodil se je čudež. Tista suha palica je pognala korenine in vzrastla v košat hrast, ki se je še le leta 1612, čez štiri sto let posušil. Imenovali so ga „drevo sv. Frančiška“, L' albero di S. Francesco.

Drugi krat je prišel Frančišek v Sijeno l. 1216. Takrat je bila na Ravačanu že naselbina njegovih bratov. Tedaj je vpeljal in vredil v Sijeni tudi tretji red. O prihodu tjakaj mu je prišlo — pripoveduje legenda — naproti troje deklet in pozdravile so ga neki šaljivo: „Le pridi gôspa Vboštvo!“ (Ben venga la signora Povertà!)

Zadnji krat je bil Frančišek v Sijeni l. 1226 iskaje zdravniške pomoči v očesni bolezni.

Ta trikratni obisek je dal prebivavcem tvarino k mnogim pripovedkam, ki so se potem po ustnem izročilu ohranile skozi stoletja in stoletja. Brez dvojbe so bile znane našemu Bernardinu že ko dečku.

Kakor sv. Frančišek sam, tako so se tudi njegovi duhovni sinovi sijenčanom priljubili. Sicer so čislali tudi svoje domače domini-

kane in avguštince, ali celo njih serce je bilo venderle pri frančiškanih; tudi najimenitniše osebe so hotele po smerti imeti svoj grob zunaj „Ovčjih vrat“ v frančiškanski cerkvi. Koliker toliko so te okoliščine vplivale tudi na Bernardinov poklic.

Bernardin je vstopil prvotno v samostan frančiškanov konventualjev; pa je dobil že v novicijatu dovoljenje, da prestopi v ostrejši samostan observantski.

Frančiškanski red se razločuje od drugih po svojem vboštvu. Ali glede tega so že tedaj, ko je še sv. Frančišek živel, nastali mej njegovimi duhovnimi sinovi neki prepiri. Že od začetka ste bile v redu v tem oziru dve stranki. Eni so hoteli vodilo po besedi spolnjevati, drugi so sodili, da se tako vboštvo ne bo moglo vzdrževati. Po smerti sv. Frančiška je bilo spolnjevavcev ostrega vboštva vedno menj.

V 14. stoletju ste na frančiškanski red neugodno vplivali zlasti dve reči: „črna smert“ in „papeški razkol“. V času „razkola“ so imeli tudi frančiškani dva verhovna predstojnika. Cerkveni zbor v Kostnici je dal sicer redu edinost, ali kaker v cerkvi, tako se tudi v redu še dolgo časa niso popolnoma zacelile rane razkola.

„Črna smert“, to je grozovita človeška kuga, pa je pobrala tudi mnogo frančiškanov, in da so samostane pozneje zopet obljudili, se ni zadosti gledalo na poklic pri vsprejemu mladega naraščaja.

V 15. stoletju je večina frančiškanskih samostanov — proti temeljnemu načelu redovnega vodila — posedala nepremekljivo premoženje in sprejemala stalne letne dohodke. Začele pa so tudi redovne reforme ali poprave. Najznamenitniša mej njimi je nastopila pod imenom „observancije“.

Leta 1334 je neki pobožen redovnik folinjskega samostana, b. l. Janez de Vallibus dobil dovoljenje, da se je smel preseliti z nekaterimi brati v samostan brolijanski pri Folinju; tam so se potem ti redovniki strogo držali redovnega vodila. Po njih zgledu se je v teku 14. stoletja prestrojilo še uekaj samostanov. In vsi ti, ki so si prizadevali izpolnjevati vodilo po čerki, so dobili ime observanti (spolnjevavci), nasproti konventualjem, ki so se vodila držali z mnogimi polajšanji, in so svoje ime dobili po (lepših) samostanih ali konventih.

Tudi Bernardin je postal observant, redovnik po duhu asiškega vbožca. Lepo pravi o njem frančiškanski brevir:

„V želji, ves da bil posvečen Bogu bi,
Svet, bogastvo in blišč zapusti, ter hoče --
Višja moč ga žene življenje manjših Bratov živeti.
Vpisan v red, razbeljen ljubezni božje,
Zvest nató po očeta hiti stopinjah...“

Kot goreč posnemavec serafinskega očeta se nam razodeva najlepše sam v svojih delih. Njegov spis „De casibus proprietatis Religiosi“ (Opera Omnia, T. 3. pag. 480) je odsvit strogo observantskega mišljenja; in njegova razprava „De christiana paupertate“ (ib., T. 3. pag. 24) je prekrasen slavospev na vboštvo. Naj iz vvida k ti razpravi sem postavimo sledečo lepo priliko: „Neki kralj je imel dve hčeri, eno verlo lepo, drugo zelo gerdo. Perva je štela mnogo snubačev, po drugi ne le da ni nihče vprašal, še pogledati je ni nihče maral. Žalostna pride ta neki dan in milo joka pred kraljem nad svojim gorjem. Ne jokaj tolaži jo oče, preljuba moja hčerka! Oni, ki je tvojo sestro poročil, ne dobi ničesar drugzega kakor njeno lepoto; svoje kraljestvo dam pa njemu, kedor tebe vzame za ženo! — Hčerka — krasotica (tako je razložil Bernardin to priliko) je bogastvo, po katerem jih toliko hrepeni. Gerda hčerka pa pomeni prostovoljno vboštvo, za katero skoraj nihče ne mara. Toda kedor se bo vboštva v duhu oklenil, njegovo bo nebeško kraljestvo“.

Kaker sv. Frančišek, primerja tudi Bernardin vboštvo s kraljevo nevesto!

Pa kaker je on sam vboštvo nad vse cenil in ljubil, tako je hotel, da bi storili tudi njegovi bratje. — Že v začetku svojega apostolskega delovanja je vstanovil nov observantski samostan Kapriolo, in še tisto leto (1405) drugzega v Podžiboncu in tretjega v Sardžanu, in leta 1418 četrtega v Ivreji.

Za časa prvih postnih pridig v Milanu je njegova beseda zažela več mladeničev iz boljših hiš. Prišli so k njemu ter mu razodeli, da namerjajo dati svetu slovo in žele postati frančiškani — observantje. Bernardin je nato v Milanu vstanovil samostan „S. Maria degli Angeli“ za 100 redovnikov. — Druge tri samostane je vstanovil v letu 1421, in sicer jednega v Brešiji, drugzega ob Gardskem jezeru, in tretjega v Paviji. — V letu 1422 je postavil samostan v Bergamu. In tako je vstanavljal do svoje smerti nove observantske samostane, ali pa pridobival konventualjske za observancijo.

Tudi h drugemu frančiškanskemu redu, hčeram sv. Klare, je obernil svojo skerb. Sploh je bila njegova navada, ko je prišel na svojih apostolskih potovanjih v kak kraj, kjer je bil kak samostan, poizvedeti, kakšno redovno žtvljenje vlada v njem; in če to ni bilo po vodilu, tedaj se je potrudil dotične redovnike ali redovnice prepričati, kolikanj škodujejo sebi in katoliški cerkvi sè svojo nerednostjo ali mlačnostjo, in navadno so take njegove besede obrodile dober sad.

— Ako v kakem mestu ni bilo nobenega samostana, je ljudem dokazoval, koliko bi koristil mestu in okolici.

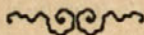
Lehko si mislimo, koliko dobrega je na ta način Bernardin storil. Bog je bil v resnici ž njim za podiranje — odpravo redovnih razvad, in za zidanje — za oživljanje redovnega duha.

Mnogokrat številke veliko povedó in najlepše govoré. Torej naj bodo omenjene sledeče: Ko je Bernardin v red vstopil, je bilo v Italiji okoli 20 neznatnih observantskih samostančkov s kacimi 130 redovniki; on sam pa je sprejel več ko sedem tisoč redovnikov mej observante, in vstanovil ali prenovil 300 observantskih samostanov, in verhu tega 200 klariških.

Kjerkoli so nastali observantski samostani, so se redovniki, ki jim je Bog govorniški dar dal, posvetili pridigovanju. Bernardin sam je pravil o „čudovitih“ vspehih, ki so jih imele pridige neketerih njegovih tovarišev. Ako si je hotel pridigar zagotoviti v kakem kraju pri ljudstvu dober sprejem, mu je bilo treba samo reči, da je Bernardinov učenec. Tako daleč je prišlo, da je moral sam svariti pred zlorabo. „Ne verjemite jim“, je rekel (Pred. volg.), „ako se ne morejo izkazati s pismom od mene“. — Pa ne le v pridigovanju, tudi v življenju so observantje Bernardina posnemali. V njih samostanih je cvetela svetost, kaker je to najti le v prvih letih novih redov. Naj omenimo samo najimenitniša imena iz te dobe: sv. Janeza Kapistranskega, sv. Jakoba Marškega in bl. Aljberta Sarteanskega, ki so vsi trije v tem času, od l. 1415 do 1417 sprejeli redovno obleko.

Pri ljudstvu so bili observantje priljubljeni. Da, ljudstvo, ki je imelo meržnjo do bogate duhovščine, je bilo navdušeno za observante, v katerih je videlo vtelešeno evangelijsko vboštvo; ko je bila cerkev v nevarnosti zgubiti ljudsko serce, so jo vbogi, prosjaški redovniki zopet priljubljeno storili.

Pa tudi papeži so z velikim dopadenjem gledali na življenje in delovanje observantov. — Naslednik papeža Martina V., Evgenij IV., prej sam redovnik, je zlasti na redovnike računil. Menil je, da bo njih življenje blagodejno vplivalo na cerkveno življenje sploh. Jako naklonjen je bil torej zlasti observantom.

Pobožnosti, ki so tretjerednikom posebno priljubljene in koristne.

P. A. Č.

„Pobožnost pa je za vse koristna in ima obljubo sedanjega in prihodnjega življenja“. I. Tim. 4, 8. S temi besedami je navduševal sv. Pavel svojega tovariša Timoteja k ljubezni do bogoslužnega življenja. Da prava pobožnost v resnici prinaša časnih in večnih dobrot, o tem je prepričan tudi vsak dober duhovni otrok sv. Frančiška. Zato si prizadeva na razne načine priti do prave in odkritoserčne pobožnosti. On ni zadovoljen le z navadnimi molitvami in s tistimi pobožnostmi, ketere mu nalaga sv. vodilo, ampak opravi o gotovih časih mej letom še druge koristne pobožnosti. Ako mu čas in okoliščine dopuščajo blaži svojega duha v tridnevnica, v devetdnevnica in z drugimi svetimi vajami.

Pri teh pobožnostih ga podpirajo razni sveti in blagi nameni. Včasih bi si rad sprosila od Boga duhovnih milosti, včasih išče ž njimi tolažbe v časnih zadevah. Rad bi izprosila zdravja sebi ali domačim, rad bi se rešila kake druge težave ali zopernosti i. t. d. Največkrat se pa hoče s takimi pobožnostmi lepo pripraviti na kak praznik Gospodov, Matere Božje ali kakega svetnika. Ker je sv. mati cerkev take pobožnosti obdarovala z raznimi odpustki, jih opravlja še rajši in z večjo zbranostjo.

Gotovo tudi ti, dragi tretjerednik, včasih opraviš kakšno tako sv. vajo. Včasih pa skleneš, da jo boš opravil, pa, ko pride čas, pozabiš na njo. Spomniš se svojega sklepa, ko že preteče polovica časa. Da te v prihodnje ne bo več goljufalo in da boš o pravem času začel te koristne pobožnosti, sem v tem spisu neketere naštel in zaznamenal čas, kedaj se začnejo. S tem pa ne smeš misliti, da moraš vse te pobožnosti opraviti. Ne, to so prostovoljne sv. vaje, h katerim te ne more nihče siliti; ako jih opraviš, je za te koristno; ako jih ne opraviš, pa tudi ni nič hudega. To so torej tiste pobožnosti, ki so serafinskim otrokom posebno priljubljene in koristne:

1. Devetdnevnica pred praznikom brezmadežnega spočetja Device Marije. Začetek 29. nov.
2. Devetdnevnica v čast Rojstvu našega Gospoda Jezusa Kristusa. Začetek 17. decembra.
3. Devetdnevnica na čast sv. Jožefu. Začetek 9. sušca.

4. Tridnevica pred sv. Rafaelom za obnovljenje sv. obljube.
Začetek 14. aprilja.

5. Devetdnevica v čast sv. Duhu. Začetek prvi dan po vnebohodu Gospodovem.

6. Devetdnevica v čast vnebovzvetja Device Marije. Začetek 7. avgusta.

7. Petnedeljska pobožnost, na čast peterim ranam sv. Frančiška. Začetek pet nedelj pred 17. septembra ali prvo nedeljo po 17. septembru.

8. Devetdnevica v čast presv. Sercu Jezusovemu; začetek na praznik sv. R. Telesa.

9. Pobožnost devetih torkov v čast sv. Antonu Pad. se začne devet torkov pred sv. Antonom P. ali prvi torek po njegovem prazniku. Ta pobožnost se lahko opravi tudi devet dni nepretergoma pred sv. Antonom.

10. V čast prenesenja sv. ostankov sv. Antona Pad. v Padovo, se opravlja pobožnost 13 torkov. Lahko so opravi, kedar kedo hoče, samo da jo opravlja po versti 13 torkov.

11. Šestnedeljska pobožnost v čast sv. Alojziju; začetek šest nedelj pred 21. junijem ali prvo nedeljo po 21. juniju.

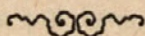
12. Devetdnevica v čast sv. Ludoviku, patronu tretjerednikov; začetek 17. avgusta.

13. Devetdnevica v čast sv. očetu Frančišku; začetek 26. septembra.

14. Devetdnevica v čast sv. Elizabeti, patroni tretjerednikov; začetek 9. novembra.

Tukaj imaš torej, preljubi tretjerednik, šopek Bogu ljubih, tebi pa koristnih pobožnosti. Izberi si izmej njih mej letom tiste, ketere boš po okoliščinah lažje opravil. Da ne boš pozabil, kedaj bi katero začel, si zaznamenaj v kakšni knjigi dan začetka pobožnosti. Najprimeriši za to je koledar. Pri dnevu, ko se začne devetdnevica ali druga pobožnost, napravi križec in zapiši n. pr. 29. nov. začetek devetdnevnice k brezmadežni D. M. Pobožnosti si izberi po svojih močeh, da se ne boš preobložil ž njimi in si morebiti še vest obtežaval, ko bi jih ne mogel opraviti. Da boš pa dosegel namen, keterega imaš, začni pobožnost z Bogom in z Bogom jo doverši, to se pravi, že prvi dan pobožnosti prejmi sv. zakramente in s sv. zakramenti končaj sv. vajo. Pri opravljanju pobožnosti rabiš lahko primerne molitvice, ki se dobe v raznih molitvenikih, ali pa moli nekaj molitvic, ki jih znaši na pamet. Ni se pa treba težiti z dolgimi molitvami, zad ostuje tud

nekaj očenašev, ako jih zbrano in ponižno izmoliš. Ako boš res s ponižnim srcem opravljal take prostovoljne sv. vaje, ti bo ta „pobožnost koristila in imela obljubo sedanjega in prihodnjega življenja“. On, ki nas vabi: „Prositate, in se vam bo dalo, terkajte, in se vam bo odperlo“, se bo gotovo s posebnim blagoslovom ozerl na tvoj prostovoljni dar zbrane pobožnosti.

Spomini na moje romanje v Sv. Deželo.

P. E. P.

36. Carigrad.

(Dalje.)

Popotnik se ne more zadosti nagledati te mošeje. Čem dalje jo gleda, tem bolj mu postaja hudo pri sercu, da to poslopje ne služi več temu, za kar je bilo namenjeno. — Stene so okrašene z arabeskami. Izpod oboka vise veliki obroči, na katerih rob so obešene oljne svetilnice. Krasna mora biti mošeja, keder so vse te svetilnice prižgane, ko morje lučic sveti pred gledavčevimi očmi. — Kedaj se vernejo časi, da bo Aja-Sofija spet to, za kar je bila zidana? Morda niso več daleč! O, da bi se v nji kmalu zopet darovala božji modrosti nekervava daritev, da bi se kmalu vmeknil tudi polmesec na verhu kupole križu!

Carigrad ima vsaj 100 mošej. Pogledal sem pa le še lepo Ahmedovo, ki je sicer podobna Aja Sofiji toda ne doseže je vendar tudi od daleč ne.

Iz te mošeje sva šla sè sobratom proti visokim vratom, ali visoki porti. To so v pravem pomenu besede res vrata v Serajl, nekedanje cesarske palače. Sicer pa pri jutrovcu pomenijo vrata toliko kaker oblast, ker so se nekedaj v tistih krajih vse važne zadeve obravnavale pri mestnih vratih. Zato pravi tudi Kristus, da pek'enska vrata t. j. peklenska oblast ne bo premagala sv. cerkve. V Serajlu so stanovali nekedaj suljtani. Sedaj so tukaj razna ministerstva in muzeji. Kaj ne, dragi bravec, čudno, da imajo tudi turki muzeje. Oni turki, ki so, ne oziraje se ne na starost, ne na umetnost, ne na učenost vse vničili, karkoli so dobili. Ko so pa turki videli, kako izkopavajo drugi narodi tam, kjer so bila nekedaj stara, imenitna kraljestva, cela mesta in reči, ki pričajo o nekedanji veliki izobrazbi, tedaj so začeli misliti tudi oni, da to vendar ni prav, da pobero na krajih, ki so pod njih oblastjo,

vse drugi in odneso potem te starine v London, Pariz, Berlin in na Dunaj. Zato so sklenili tudi turki zidati muzej, v keterega naj potem prihajajo oni, ki imajo veselje nad starinami in plačajo naj za to svoj bakšiš.

Zadnjih 50 let je silno napredovalo starinoslovje. V Babilonu, Ninivah in Egiptu so izkopali cela poslopja. V Babilonu in Ninivah so dobili celo knjižnice. Niso pa dobili knjig pisanih na papir ali pergament, mariveč opeko s klinopisi. Kaj pa je to klinopis? Stari babilonci so popisali koščke ilovice s tem, da so v njo s pisalom vtisnili znamenja. Ko je bila ilovica popisana, so jo posušili. Prav ti klinopisi nam poterjujejo, kako neovergljivo resnično je vse, kar nam pripoveduje sv. pismo.

Jako radoveden vstopim v turški muzej. Takoj pri vstopu vidim kip kralja Naram-Sin iz Niniv. Ta kip je star približno 5000 let. Stari klinopisi iz časa Sardanapala, Saljmanasarja in Senaheriba, o katerih govori sv. pismo, so tukaj spravljeni. Popisana opeka pa ni taka, kakršna je na naših strehah, je mariveč večinoma lična in ima razno-verstno obliko. Nekatere ploščice so komaj tako velike kakor naši tolarji, druge so zopet večje. — Lepe so tudi starine, ketere so našli na mestu stare Troje. Izmej tih starin omenim le perstane, verižice iz zlata ali pa bisernice. Vse je tako lepo, kakor bi bilo izdelano pred 50 leti. Največo vrednost pa imajo stare iz marmorja izklesane rakev. Teh rakev je 18, izkopali so jih l. 1887 v Sidonu prav slučajno. Mej temi rakvami so posebno štiri, ki so velike vrednosti, ker so na njih krasno izklesani relievi, ki nam kažejo dogodke iz življenja oseb, ki so v tih rakvah počivale. Mej vsemi je daleč najlepša rakev Aleksandra Velikega. Vsaka podoba na njej je umetniško delo. Vender ta rakev skoraj gotovo ni služila Aleksandru Velikemu, pač pa je bila gotovo njemu namenjena.

Iz muzeja sva prišla na Hipodromski ali konjedirski terg, keterega imenujejo turki Atmejdan. Ta terg je eden največjih tergov v Carigradu in je služil nekedaj za konjske dirke. Prostora je imel za 100.000 gledavcev. Tukaj so stali lepi bronasti konji Lisipovi, ketere so l. 1203. odnesli benečani in postavili jih na streho cerkve sv. Marka. Nekedaj so bile okrog tega terga krasne palače. Izmej spominikov, ki so tedaj tukaj stali, je dobro ohranjen obelisk Teodozija Velikega. Ta obelisk je pripeljal cesar Teodozij iz Heliopolja v Egiptu. Na vseh štirih straneh krasi ta obelisk egipčanski hieroglifi. Obelisk, ki je iz sivo-erdečega kamena je 30 m visok in 2 m širok. — Blizu njega stoji bronast 6 m visok steber. Ta steber delajo tri kače, zvite druga krog druge;

manjka jim glav. Na tem tergu stoji tudi krasen marmornat vodnjak, katerega krije kupola, ki je od znotraj sè zlatimi mozaiki pokrita. Ta vodnjak je postavil l. 1898. nemški cesar Viljem II. v spomin na svoj obisk v Carigradu.

Ker mi je preostajalo še nekaj časa, sem lezel to dopoldne še na seraskeratski stolp, raz kateri je nepopisljivo lep razgled na celo mesto. Šele s tega stolpa se prav spozna, kako veliko mesto je to. Proti severu vidiš Galato, Pero in Bospor, sè svojimi mirnimi valovi, po katerih se zibljejo neštete morske ladije. Proti vshodu vidiš Skutari iz Haljkedonijo, proti zapadu Zlati rog, proti jugu Marmara morje in krasne Prinkipove otoke.

Ker so bili moji sobratje zadržani spremiti me takoj po obedu, sem jo mahnil kar sam do mosta Valide, kjer sem se vsedel v majhen vaporček in prepeljal sem se iz Evrope v Azijo, iz Galate v Skutari. Pred mestom stoji majhen otok, na katerem je 30 m visok svetilnik, ki naznanja po noči ladijam vhod v bosporsko ožino. Mesto Skutari, stari Hrizopolis t. j. zlato mesto, ima okrog 80.000 prebivavcev, ki so skoraj sami turki. Mesto je zidano na terasah hriba Buljgurlu. — Zanimljivosti to mesto nima, ako izvzamemo veliko pokopališče, ki je uro hoda dolgo in pol ure široko. Grobi so vsi iz marmorja, ker je marmor jako po ceni. Kaker daleč ti seže oko, ne vidiš družega kaker same grove in ciprese. Turki menda slutijo, da bodo prej ali slej morali zapustiti Evropo, zato se dajo kaj radi pripeljati k večnemu počitku iz Stambula v Skutari.

Iz Skutari sem lezel na verh hriba Buljgurlu. Rabil sem skoraj celo uro, preden sem prišel na verh. A ni mi bilo žal za trud in za čas, ker sem bil s prekrasnim razgledom v najobilniši meri poplačan. Na verhu hriba je majhin, a jako lep suljtanov gradič. S hriba sem šel naprej po slabi poti do mesta Kadikeji. To je staro mesto Haljkedon, kjer sta l. 451 in l. 507. zborovala cerkvena zbora. Obiskal sem gerško cerkev sv. Eufemije, ketere relikvije so tukaj shranjene. Terdi se, da stoji ta cerkev tam, kjer je stala stara cerkev cerkvenega zbora. Drugi zopet terdijo, da je stala cerkev cerkvenega zbora tam, kjer stoji gerška šola. Z ladjo sem se vernil proti večeru nazaj v Carigrad.

Drugi dan je bil praznik Marijinega oznanjenja. Sv. mašo sem opravil v domači cerkvi in tam sem bil tudi pri veliki maši, toda ljudi je bilo prav malo v cerkvi. Sicer je za katoličane v Carigradu dobro preskerbljeno, ker so tu razun frančiškanov tudi konventuali, dominikani, kapucini in šoljski bratje.

To jutro sem si odločil za vožnjo po Bosporu. Terdi se, da je Bospor glede naravnih lepotij prvo, kar si moremo misliti. Obojno obrežje, tako evropsko, kaker maloazijsko je gosto nasuto z vasmí, vilami in palačami. Komaj sem vstopil v ladijo v Galati, že sem zagledal na evropski strani prekrasno 650 m dolgo suljtanovo palačo Doljma Bagče. Ta palača je sezidana iz samega belega marmorja. Terdi se, da je to najlepša palača na svetu. Drugi pravijo pa, da je najlepša suljtanova palača Čiragan, ki stoji tudi ob Bosporu. Sploh je na obeh obrežjih več suljtanovih palač. Sedanji suljtan prebiva nad Ciraganom v palači Jiljiz-Kiosk. Ta palača je skrita v velikem vertu. Poleg nje je več poslopij, kjer stanujejo suljtanove žene, katerih ima 400. Vsaka izmej tih žen ima svojo žensko postrežbo. Vsega ženstva je v suljtanovem haremu (tako se imenuje stanovanje za ženske) nad 1500 oseb. Turška vera dopušča imeti več žen. Imajo jih pa po več navadno le visoki gospodje. Lehko si mislimo, da toliko ženstva mnogo stane. Zato na Turškem kljub visokim davkom vender le vedno denarja manjka. Nižji turški uredniki in častniki morajo večkrat celo leto čakati na plačo.

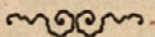
Ob Bosporu so tudi krasne palače poslanikov tujih držav. Vas za vasjo, letovišče za letoviščem se versti ob bregu Bospora. Najlepše mesto ob Bosporu je pa Bejkdere sè svojimi letovišči, gostilnami, kavarnami in vertovi. Tam, kjer je Bospor najožji (550 m), stojite dve terdnjavi, ki morete vbrantí vhod najmočnejšim vojnim ladijam. Na tem mestu je dal napraviti perzijski kralj Darij most, čez keterega je prepeljal 700.000 mož v boj zoper Skite. On sam pa si je dal v skalo vsekati tron, da je raz njega gledal, kako koraka čez most njegova velikanska armada. Turki imenujejo ta del Bospora Šeitan-alintizi t. j. hudičeva reka. — Vožnja po Bosporu tje in sem traja dve uri. Lepota pa, katero sterme gleda popotnikovo oko, se ne da popisati. Po pravici se Bospor sme prištevati mej najlepše kraje sveta.

Popoldne sem se odpeljal s tramvajem do postaje Pankaljdi, kjer sem izstopil in šel sem po poti, ki se vspenja po prijetnih gričkih. Prišel sem do kraja, kjer se potoka Barbizes in Kidaris zlivata v morje Semkaj kaj radi prihajajo carigrajci. Pot derži črez neki mostiček na hrib, pod katerim je mošeja Ejub. To mošejo visoko časte turki, ker je v njej spravljena mohamedova zastava. Po hribu je vse polno lepih grobnih spominikov, katerih dragocenost priča, da je to pokopališče bogatih. S tega hriba je krasen razgled. Posebno lepo se vidi Zlati rog in dva majhina otoka, ki stojita prav tam, kjer se reki zlivata v morje. Akoravno je ta kraj, ki se imenuje sladke vode Evrope, glavno

sprehajališče turkov, vendar ne vidiš nikjer nobene gostilne, še man pa ostudnega popivanja, kar le prepogostokrat gerdo kazi izlete v naše domače lepe kraje.

S hriba sem šel nazaj do postaje Ejub, kjer sem se vsedel v parnik in peljal sem se po Zlatem rogu nazaj proti Carigradu. Na desni strani se vidi vmazano predmestje Balata. Tukaj stanujejo večinoma judje. Nekedaj je bilo pa prav to predmestje silno lepo, ker so bile tukaj palače vshodno-rimskih cesarjev. Za tem predmestjem sledi predmestje Fanarios, v katerem stanujejo večinoma gerki. V tem predmestju stanuje tudi gerški patriarh. Na verhu hriba se vidi gerški patriarhat, krasna a čudno zidana palača.

(Konec prih)

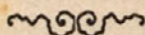

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajni udje 3. reda skupščine goriške: Jožef Belčič iz Kojškega, Janez Klovut iz Št. Petra, Terezija (Frančiška) iz Doberne, Frančišek (Janez) Podvešček iz Plavi, Barbara (Elizabeta) Remec iz Oseka, Marija (Marjeta) Kovačič iz Roč, Terezija (Marija) Pavšič iz Avč, Jožefa (Humilijana) Kavčič iz Gabrovice, Jernej Krt iz Lukovca, Marija (Terezija) Kosmač iz Cirkna, Katarina (Frančiška) Luznik iz Tomina, Ana (Elizabeta) Črne iz Gergarja, Katarina (Kristina) Bregant iz Podgore; trojiške: Sužnik Jožef od Sv. Trojice (ko mladenič in ko mož zglied kerščanskega življenja in resnične pobožnosti, † v svojem 29. letu), Kupljen Neža od Sv. Antona, Belna Helena od Sv. Benedikta, Petek Marija od Sv. Andraža, Pravdič Frančišek od Sv. Trojice (mnogo let cerkveni moljec), Verbňjak Marija od Sv. Jurija na Ščavnici, Čuček Uršula od Sv. Boljanka v Slov. goricah.

Nadalje se priporočajo v pobožno molitev: neka bolna oseba iz Nove štifte, da bi po prošnjah Marijnih, sv. Jožefa in sv. Valentina še ljubo zdravje zadobila, tudi na čast sv. Antona Padovanskega za zdravje in blagoslov božji pri živini; J. M. na čast Marijino in sv. Valentina za zdravje in srečno zadnjo ura; neka družina v dober namen; A. P. v Ž. za zdravje (sv. maša opravljena); M. N. priporoča svojo mater že čež dve leti bolno in sebe in vse svoje v raznih dušnih boleznih in telesnih stiskah; neki fant, da bi mogel srečno premagati skušnjave in vestne težave; neki tretjerednik z Ogerskega

priporoča svojega holnega brata za ozdravljenje ali pa srečno zadnjo uro; neka bolna žena tretjerednica iz župnije Podlipa, mati 7 nedoraslih otrok, da bi se ji povernilo zdravje; neka tretjerednica za stanovitnost v poklicu.

Zahvala za vslišano molitev.

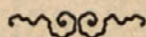
Iz Novega mesta, 13. II. 1907.

Podpisanemu se je bil naredil na nogi majhin tvor (ulje), za kerega se delj časa ni zmenil. Ker je pa stvar vedno hujša bila, je šel naposled h zdravniku iskat pomoči. Zdravnik mu je dal neka zdravila ter je menil, da bo kmalu dobro. Ali prav nasprotno se je zgodilo; vedno hujše je bilo, tako, da se je začel resno bati, da mu ostane noga za zmirom odperta. V tem položaju se sè zaupanjem zateče v devetdnevnicu k najsvetejšima srcema Jezusovemu in Marijinemu, k sv. Frančišku, sv. Antonu in še drugim svetnikom z obljubo, da s polnim imenom v „Cvetju“ objavi, ako bode vslišan. In res je ozdravel in z radostnim srcem izpolni svojo obljubo. Nasledke sicer še čuti, vender upa, da bodo s časoma tudi ti izginili. Vsem, ki so se ga spominjali v svojih molitvah, pa naj božje serce obilno plača.

Fr. Emilij Komejanec, r. m. b.

Dalje naznanjajo svojo zahvalo: F. T., da je neko zgubljeno stvar nazaj dobila; stara mati Marija Toplišek iz Ulimjega za večkratno vslišanje; sestra Ema Štukelj iz Buč Vrenska Gorca tudi za večkratno vslišanje, zlasti za pomoč božjo pri gospodarstvu in zdravje pri živini; Neža Toplišek, služabnica v Celju, za dobro službo, v kateri more tudi Bogu služiti, in za večkratno vslišanje v stiskah, posebno letošnjega meseca prosinca, da je neko priljubljeno reč, ki jo je bila zgubila, priporočivši se Mariji Materi milosti, sv. Antonu Padovanskemu itd. z obljubo objavljena v „Cvetju“, na čuden način zopet našla, za kar izreka tisočkratno zahvalo Materi milosti Mariji, sv. Jožefu, sv. Antonu, sv. Frančišku in sv. Filomeni; T. A. v Ljubljani, ki se je pred dveh letoma priporočil v „Cvetju“, da mu je bilo pomagano v dušnih in telesnih zadevah, in da se je poboljšal mladenič, ki ga je bil tudi priporočil; M. M. tretjerednica v Brežicah, naznanja svojo zahvalo Mariji, sv. Jožefu in sv. Antonu Padovanskemu, da je

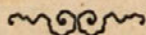
bila na njih priprošnje veliko krat vslišana v važnih rečeh pri družini, pri blagu in pri svojih opravkih; Antonija Kovačič za Noričkem verhu se zahvaljuje presv. Trojici, sv. Družini, sv. Mihaelu, sv. Angelom varihom, sv. Frančišku, sv. Antonu in sv. Alojziju za očitvidno pomoč v treh zelo važnih zadevah.

Za kitajski misijon

so nadalje darovali (poslano v Kamnik): Ženska Marijina družba (slovenska) v Terstu: 52 K; Marija Bercé iz Ljubljane (za odkup kitajskega dečka): 30 K; Angela Mermolja in Franica Bavčar iz Sela pri Batujah po 4 K; Ignacij Leban, župnik v Batujah: 2 K; Ana Mandelič: 10 K 88 v; Marija Valenčič: 2 K; Neimenovana iz Ljubljane (po č. p. Sigismundu): 100 K; Peter Pečolar iz Topoljšice (Štaj.): 6 K.

Bog poverni!

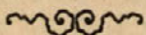

Molitev.

Mej vsemi našimi dobrimi deli, potrebnimi k zveličanju najpotrebniša, ter ob enem, najmenitniša je molitev.

Brez milosti božje ne moremo nič dobrega storiti; nismo v stanu brez nje obuditi niti ene dobre missi.

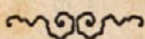
Kako naj bi pa mi mogli brez nje spolnjevati vse svoje dolžnosti, kako doseči zveličanje?

Dvojna ponižnost.

Je ponižnost uma in ponižnost serca. S ponižnostjo uma, moramo spoznati, da nismo nič pred Bogom, da sami od sebe nimamo ničesar. In v resnici, vse milosti ketere prejmemo, vse sposobnosti ketere imamo, so edino darovi božji, ketere smo dolžni porabiti le v božjo čast in slavo, in nikar sami se zavolj njih prevzemati.

S ponižnostjo serca pa prejemajmo vsako poniževanje, katero nam Bog pošlje, imejmo se za nevredne vsacega člslanja, želimo si rajše slušati ko zapovedovati.

Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1907.

Mesec marcij.

1. Pet. Sv. tenčica Krist.; zv. Matija Nazarejeva, d. 2. r.
2. **Sob.** Zv. Aneža Pražka, d. 2. r.

3. **Ned.** 3. postna; sv. Tit, škof.
4. Pon. Sv. Kazimir, sp.
5. Tor. Sv. Janez Jožef Kriški, sp. 1. r. **P. O.**
6. Srd. Sv. Koleta, d. 2. r. **P. O.**
7. Čet. Sv. Tomaž Akvinski, c. uč.
8. Pet. Spomin 5 ran Krist.; sv. Janez od Boga, sp.
9. Sob. Sv. Katarina Bolonjska d. 2. r. **P. O.**

10. **Ned.** 4. postna; sv. 40 mart.
11. Pon. Sv. Frančiška Rimska, vd.
12. Tor. Sv. Gregor, papež, c. uč.
13. Srd. Zv. Rogerij, sp. 1. r.
14. Čet. Zv. Peter Trejski, sp. 1. r.
15. Pet. Predraga kri Kristusova.
16. Sob. Zv. Peter Sijenski, sp. 3. r.

17. **Ned.** 5. postna, tiha; sv. Patricij, šk.
18. Pon. Zv. Salvator, sp. 1. r.

19. **Tor.** Sv. Jožef; V. O.
20. Srd. Zv. Janez Páremski, sp. 1. r.
21. Čet. Sv. Benedikt, opat.
22. Pet. Sv. Benvenut Ozimski, šk, sp. 1. r.; Mati Božja 7 žal.; **P. O.**
23. Sob. Sv. Peter Damijani šk. c. uč.

24. **Ned.** cvetna; sv. Gabrijelj, arhang.
25. **Pon.** Oznanjenje bl. dev. Marije. **P. O.**
26. Tor. Zv. Ricerij, sp. 1. r.
27. Srd. Sv. Janez Damaščan; zv. Peregrin, sp. 1. r.;
28. Čet. veliki; zv. Marko Montegaljski R. P.
29. Pet. veliki; zv. Pavla Gámbara vd. 3. r.
30. Sob. velika; zv. Angela Folinjska vd. 3. r. (**P. O.**)

31. **Ned.** velika; zv. Marko Fantucij sp. 1. r. R. P. in V. O. **P. O.**

P. O. pomeni popolnoma odpustek za vse v cerkvah 3 redov.

(**P. O.**) „ „ „ „ „ samo v kapucinskih cerkvah.

P. O. „ „ „ „ „ le za ude svetovnega 3. reda.

R. P. „ „ „ „ „ rimsko postajo s popolnoma odpustkom.

V. O. „ „ „ „ „ vesoljno odvezo „ „ za svetovni 3. red.

Popravek. — V zadnjem zvezku v koledarju za mesec februarij naj se bere 1. dan: Zv. Andrej nam. Iv. Andrej; 4. dan: (**P. O.**) nam. **P. O.**

Stämme, wie indogermanisch, Semitisch, Chinesisch, Tatarisch, die Idiome Amerikas u. s. w. . . . Wer aber aller Aussicht auf Erfolg zuwider — auch für jene grösstentheils, so bedünkt mich, artlich geschiedenen und genealogisch unvermittelten Stämme eine noch über sie zurückgreifende höhere Einheit selbst bis zu dem Punkte suchen geht, dass in allerletzter und oberster Instanz die Sprachstämme des Erdbodens ohne Ausnahme und vom niedrigst gearteten bis zum höchsten hinauf, nur in einer einzigen Wurzel ihrem geschichtlichen Ausgangspunkt finden müssten. . . : wohlan, dem wünsche ich viel Glück auf den Weg. Ausführbar, wenigstens bei dem gegenwärtigen Stande unserer Wissenschaft, auch unter ausdauerndster und sorgfältigster Anwendung aller Mittel, über die sie jetzt verfügen mag, ist ein solches Project nimmermehr“.

In vender — Trombetti je izvedel ta projekt, overgel vero ali nevero Pottovo in dokazal, da je v bistvu res tako, kaker je terdil Kaulen. Po pravici sklepa svoj predgovor zmagoslavno: „Tutti i buoni debbono augurarsi che non abbiano a trionfare le teorie messe fuori in forma dogmatica sulla pluralità delle specie umane, e che piuttosto anche per opera della scienza venga confermato il concetto sublime della fratellanza degli uomini, frutto della intuizione e del sentimento, religioso o altro“.

Trombetti jeva knjiga je pisana seveda le za strokovnjake; splošno bi vtegnil interesirati samo vvod, ki obsega prvih 58 strani. Tu vidimo, kako Trombetti pozna tako rekoč vse jezike v Evropi, Aziji, Afriki in Oceaniji — ameriške zdaj natančniše preiskuje — in kako mu je tudi znanstveno slovstvo o tem predmetu dobro znano, bodisi kaj v kakeršnemkoli jeziku pisano. Najbogatejša je v tej stroki pač nemščina; v nemščini je tudi dotična terminologija najbolj določena in vterjena, tako da tudi nenemški linguisti semtertja naravnost nemške besede rabijo, tako Trombetti: Ursprache, Urheimat, Kulturwörter, Lehnwörter, Lallwörter. Vender se Trombetti ne derži le nemških učenjakov, citira tudi angleške, francoske, niderlandske, madžarske jezikoslovne knjige, rusko tudi eno. Primere iz slavenskih jezikov navaja seveda zlasti staroslovenske, neketere pa tudi ruske, serbske, češke. Ko novoslovensko primerja besedo sren (ki je seveda splošno slavenska) z armensko sar·n (led, mraz) in staro-izlandsko hjarn (sterjen sneg), ter jo razlaga iz ser-nъ, kjer je ser prvotni koren kar, kal; prvotni palataljni k se spreminja v armenščini in slavensščini v s, v litvanščini v š (pisano sz); iz druge oblike prvotnega korena imamo besedo slana, litv. szalnā. Le pomen je dal pisavec besedi sren nepravi: „freddo“; v resnici se naša beseda z izlansko tudi v tem popolnoma vjema: „neve indurita“ pomeni ena ko druga.

Sicer je Trombetti v svojem primerjanju gotovo zadosti natančen in previden. Njegova metoda se opira na ta štiri glavna vodila:

1. — Primerjati mej sabo jezikoslovne gruče v redu njih zemljepisne lege.

2. — Določiti v vsaki jezikovni gruči po notranjem primerjanju oblike in pomene, ki so jih imele besede v dotičnem prvotnem jeziku, ali vsaj zbrati toliko tvarine, da bo mogoče odpraviti dvojbe.

3. — Presoditi sestavo besed, da se bodo razločile korenike in oblikovne pervine, in skusiti, ako mogoče, določiti poslednjih pomen.

4. — Vpoštevati glasoslovne zakone, ki vladajo v vsakem jeziku, zlasti v primeru velike razlike v glasovih.

Po tej metodi se moremo že zanašati, da se pride do pravih izvodov ali zaključkov, in jih moremo torej sprejeti, tudi kjer naše znanje ne seže tako daleč, da bi mogli sami sprevideti njih opravičenost. In ti zaključki ali izvodi so tolikanj varniši, ker so doseženi brez ozira na to, kar bi se moglo imenovati predsodek. Trombetti ne razlaga sv. pisma, kaker Kaulen; tudi se ne boji povedati, kako sodi po današnjih jezikovnih razmerah o starosti človeškega rodu na zemlji: „tenuto conto della differenziazione linguistica che in media si compie in un dato tempo, io credo di poter dare come minimo la cifra di 30.000 anni e come massimo quella di 50.000. Ma s'intende che queste sono cifre date con la massima riserva.

Če je torej Trombetti po takem brezpredpoložnem („voraussetzungslosem“) preiskovanju prišel do izvodov, ki se v bistvu popolnoma vjemajo s Kaulenovimi, smemo pač tudi mi ž njim veseli vsklikniti: „Tutti gli uomini appartengono a una sola specie e sono veramente fratelli“. Vsi jeziki so iz enega prvotnega jezika, vsi ljudje so iz enega prvotnega para in so v resnici bratje, tako, kaker nas uči sveto pismo.

Naj bi tega ne pozabljali torej zlasti mi katoliški kristijani, naj si govorimo že slovenski ali nemški ali italijanski jezik! Res mogočna in bogata je nemščina, krasna in ljubezniva je italijanščina, ali slovensščina jima je sestrice, ali jima je vsaj jako blizu v rodu; tudi ona je mej tistimi jeziki, ki jih imajo jezikoslovci za najpopolnše, najplemenitiše, arskimi ali indoevropskimi.

Pa mi Slovenci znamo, kar nas je količkaj više izobraženih, blizu vsi tudi nemščino, mnogi tudi italijanščino, in te naj bi se le še bolj učili zlasti vsi slovenski duhovniki, ki imamo svoje najvišje glavno mesto v Rimu. Mi Slovenci bomo gotovo tudi jako zadovoljni in veseli, ako svet sprejme predlog angleškega profesorja Branwell-a, da bodi „la lingua italiana lingua universale“. („Luce e amore“ II. pag. 81.)

Želimo pa nasproti, da bi naši sosedje tudi nam in našemu jeziku priznali tiste pravice, ki jih zahtevajo zase. „Non far ad altri quello che a te non piace“, to naj bi veljalo, kaker mej posamezniki, tako tudi mej narodi in, kateri so stariši in izobraženiši, oni naj bi dajali v tem nam mlajšim dober zgled ter nam ne stavili ovir, temuč blagovoljno pomagali, da se povzdignemo tudi mi, ne da bi se morali zato odpovedati svoji samostojnosti, svojemu bistvu.

Toraj, narodi avstrijski, ljubimo se, pomagajmo eden drugemu, pa nam bo dobro skupaj velikim in malim!